

Wyrok z dnia 16 grudnia 1997 r.

II UKN 400/97

Zgodnie z art. 84 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 29 czerwca 1994 r., tj. przed utratą mocy na podstawie obwieszczenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1994 r. (Dz.U. Nr 74, poz. 339) renta wypłacana przez polski organ rentowy podlegała zawieszeniu w razie wyjazdu rencisty za granicę na pobyt stały, a w razie powrotu rencisty z zagranicy prawo do renty podlegało na wniosek rencisty przywróceniu, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od zgłoszenia wniosku.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 1997 r. sprawy z wniosku Eugeniusza D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o wypłatę świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 13 marca 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 8 października 1996 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie wnioskodawcy Eugeniusza D. od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S., odmawiającej mu wypłaty górniczej emerytury za okres dłuższy niż 3 miesiące od zgłoszenia wniosku po powrocie z zagranicy.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 13 marca 1997 r. zmienił wyżej

wymieniony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do wypłaty górniczej emerytury od 1 września 1994 r., tj. za okres dłuższy niż 3 miesiące od złożenia wniosku, stwierdzając, że w piśmie z dnia 1 grudnia 1994 r. domagał się on od organu rentowego wyjaśnień odnośnie wypłaty emerytury, na które nie otrzymał odpowiedzi, przeto pismo to winno być potraktowane jako wniosek o wznowienie wypłaty świadczenia. Natomiast co do roszczenia o wypłatę świadczenia za cały okres pozostawania za granicą Sąd Apelacyjny oddalił je jako bezzasadne.

Kasacja od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego - art. 84 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), wywodząc, że skoro "zawieszenie" wskazuje na wstrzymanie tylko wypłaty świadczenia na okres pobytu za granicą, to po powrocie uprawnionego do kraju powinna ona być wypłacana za cały okres zawieszenia.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona. W dniu 26 lutego 1992 r. wpłynęło do Oddziału ZUS w S. pismo Eugeniusza D., wysłane z I. w Republice Federalnej Niemiec, w którym wnosi on o natychmiastowe wstrzymanie wypłat jego emerytury w związku z zamieszkiwaniem w RFN i ubieganiem się o przekazywanie świadczenia do tego kraju. W dniu wpływu tego pisma do organu rentowego art. 84 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), zwanej dalej ustawą o z.e.p., stanowił, że prawo do emerytury i renty ulega zawieszeniu w razie wyjazdu rencisty za granicę na pobyt stały, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. W okresie pobytu czasowego za granicą świadczenia przekazuje się na rachunek emeryta lub rencisty w powszechnej kasie oszczędności lub wypłaca w kraju wskazanej osobie. Prawo do świadczeń, które zawieszono z powodu wyjazdu za granicę przywraca się na wniosek emeryta lub rencisty od dnia powrotu do kraju, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe wstecz od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Zgodnie zatem z treścią powołanego przepisu organ rentowy zawiesił ubezpieczonemu wypłatę renty, bo-

wiem wyjazd miał charakter stały, gdyby zaś nawet traktować go jako czasowy - wnioskodawca nie wskazał rachunku w powszechnej kasie oszczędności ani nie wskazał w kraju osoby, której należałoby wypłacać świadczenie. Z kolei zgodnie z art. 5 zawartej dnia 8 grudnia 1990 r. umowy międzynarodowej między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec oznacza o zabezpieczeniu społecznym (Dz. U. z 1991 r. Nr 108, poz. 468) "świadczenia zapewnia się także, gdy uprawniony zwykle przebywa na terytorium umawiającej się strony i jest obywatelem jednej z umawiającej się stron". Według art. 1 pkt 12 umowy "zwykły pobyt" lub "zwykłe przebywanie", w Republice Federalnej Niemiec miejsce rzeczywistego pobytu inne niż przejściowe lub "rzeczywiście nieprzejściowe przebywanie", co oznacza, że zgodnie z tą umową i w oparciu o art. 84 ust. 1 ustawy o z.e.p. polski organ rentowy nie był zobowiązany do wypłacania świadczenia renciście, przebywającemu w Republice Federalnej Niemiec.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że roszczenie Eugeniusza D., zgłoszone w piśmie z dnia 28 listopada 1995 r. (data wpływu do Oddziału ZUS w S. 5 grudnia 1995 r.) o wypłatę emerytury za cały okres jej zawieszenia od dnia 1 kwietnia 1991 r. z powodu pobytu w Republice Federalnej Niemiec nie znajduje uzasadnienia.

W dacie złożenia przez wnioskodawcę wyraźnego wniosku o wznowienie wypłaty świadczenia art. 84 ustęp 4 ustawy o z.e.p. już nie obowiązywał, gdyż utracił moc z dniem 29 czerwca 1994 r. wskutek obwieszczenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1994 r. (Dz. U. Nr 74, poz. 339), wobec uznania tego przepisu za niezgodny z Konstytucją, a zatem nie było możliwe wznowienie wypłaty świadczenia za okres 3 miesięcy wstecz od złożenia wniosku. Organ rentowy zastosował więc art. 103 ust. 1 ustawy o z.e.p., według którego, w razie ustania przyczyny przewidującej wstrzymanie świadczenia wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu.

Z uwagi na to, że odwołujący się w piśmie z dnia 1 grudnia 1994 r. adresowanym do organu rentowego wnosił o informację o prawie do wypłaty renty za cały okres jej wstrzymania, lecz odpowiedzi nie otrzymał, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w istocie pismo to może być uznane za wniosek w sprawie wznowienia wypłaty renty i zgodnie z powołanym przepisem art. 103 ust. 1 ustawy o z.e.p.

przyznał prawo do świadczenia [...] od 1 września 1994 r.

Jednakże, wobec treści art. 84 ust. 1 ustawy o z.e.p. z datą zgłoszenia tego wniosku (obowiązującej od 22 czerwca 1994 r. na podstawie cytowanego obwieszczenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego), a mianowicie, że "prawo do emerytury i renty ulega zawieszeniu (...) w razie wyjazdu rencisty za granicę, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej", należy stwierdzić, iż skoro Eugeniusz D. bezspornie w 1992 r. za granicę wyjechał - zawieszenie prawa do jego emerytury nie naruszyło przepisu art. 84 ust. 1 ustawy o z.e.p. w brzmieniu obowiązującym tak w dacie wyjazdu za granicę, jak i powrotu do kraju, co czyni zarzut kasacji naruszenia tego przepisu bezzasadne.

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 393¹² KPC jak w sentencji wyroku.

=====